

KAMIL ANDRZEJCZAK

ORCID: 0000-0001-5838-3575

Uniwersytet Warszawski

kamil.andrzejczak91@gmail.com

## Pismo szefa sztabu Obozu Zjednoczenia Narodowego do przewodniczącego okręgu łódzkiego Obozu dotyczące członków grupy „Jutro Pracy”\*

**Słowa kluczowe:** dwudziestolecie międzywojenne, Zygmunt Wenda, Obóz Zjednoczenia Narodowego, „Jutro Pracy”, autorytaryzm.

THE MISSIVE OF THE CHIEF OF STAFF OF THE CAMP OF NATIONAL UNITY  
TO THE CHAIRMAN OF THE CAMP'S ŁÓDŹ DISTRICT CHAPTER REGARDING  
THE MEMBERS OF THE GROUP "JUTRO PRACY"

### Abstract

The decomposition of the political camp of Józef Piłsudski after 1935 led to the increasing influence of supporters of stronger cooperation with nationalist groups, which concluded with the creation of the Camp of National Unity in 1937. The Camp was composed (among others) of a group of nationalist members of the ruling political camp, the so called "Jutro Pracy" group. After a period of harmonious cooperation, the number of clashes between leaders of the Camp and the group's members led to the latter's exodus from the Camp. In response to this exit, the chief of staff, and a supporter of totalitarianism, colonel Zygmunt Wenda, published a missive describing actions that should be taken by the leaders of the Camp in this situation. The analysis of content of the missive and parallel political events leads to a conclusion that the consolidation declared by political leaders of the Camp was only a facade, and differences of opinion within the ruling group were clearly visible.

**Keywords:** interwar period, Zygmunt Wenda, Camp of National Unity, "Jutro Pracy", authoritarianism.

---

\* Odwzorowanie tytułowego dokumentu załączone jest w formie aneksu na końcu niniejszego artykułu.

W ogłoszonej 21 lutego 1937 roku *Deklaracji ideowo-politycznej Obozu Zjednoczenia Narodowego* jej autorzy zwrócili się do „tych w narodzie, którzy chcą być świadomymi współtwórcami teraźniejszości i przyszłości Polski”<sup>1</sup>, wzywając ich do konsolidacji wokół szeroko rozumianej idei obrony państwa, obejmującej wszystkie dziedziny działalności społecznej, gospodarczej i politycznej. Podkreślili przy tym, że wyciągają rękę „do tych wszystkich, którzy, dzieląc nasze zapatrywania, chcą przystąpić do wspólnego wysiłku [...] ponad płoty i mury, które w rzeczywistości czy w wyobraźni dotychczas dzieliły naród”<sup>2</sup>.

Treść deklaracji wskazywała jednoznacznie na chęć wciągnięcia do współpracy choćby części opozycyjnych względem Sanacji środowisk narodowych i nacjonalistycznych. W tym kierunku prowadzono liczne zakulisowe rozmowy i negocjacje<sup>3</sup>. Nie wykluczało to jednak podjęcia równoległych działań w ramach rządzącego obozu piłsudczykowskiego. Zwrócono się między innymi do tak zwanej grupy „Jutra Pracy”, środowiska skupionego wokół tygodnika noszącego ten tytuł. Ugrupowanie to zawiązali jeszcze w latach dwudziestych pracownicy Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, ściśle związani z płk Walerym Sławkiem i Adamem Skwarczyńskim. W momencie ogłoszenia *Deklaracji* jej członkowie tworzyli już kilkunastoosobową grupę poselską<sup>4</sup>. Zważywszy na to, byli dla władz powstającego Obozu Zjednoczenia Narodowego potencjalnymi, wartościowymi sojusznikami. Dlatego nie dziwi złożona przez płk Adama Koca propozycja objęcia przez czołowego przedstawiciela grupy, Jana Hoppego, stanowiska sekretarza generalnego sektora miejskiego tworzącej się organizacji.

Po konsultacjach z pozostałymi członkami ugrupowania Hoppe ofertę przyjął<sup>5</sup>, a wszyscy posłowie grupy (z wyjątkiem jednego) weszli w skład koła parlamentarnego Obozu<sup>6</sup>. Współpraca między „Ozonem” a środowiskiem „Jutra

<sup>1</sup> *Deklaracja ideowo-polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*, Obóz Zjednoczenia Narodowego Oddział Propagandy, Druk. Dom Prasy 1938, s. 4.

<sup>2</sup> *Ibidem*, s. 14.

<sup>3</sup> Ówczesny Szef Sztabu Obozu, płk Jan Kowalewski, prowadził rozmowy z ONR „Falanga”; chęć współpracy z powstającym Obozem zadeklarowali dawni przywódcy Obozu Wielkiej Polski, „ludzie z najbliższego otoczenia Romana Dmowskiego: Piestrzyński, profesor Wojciechowski, Drobnik, Stahl, Ździtowiecki” — J. Hoppe, *Wspomnienia, przyczynki, refleksje*, Londyn 1972, s. 186.

<sup>4</sup> W skład tej grupy wchodził: Jan Hoppe, Józef Bakon, Jerzy Boładź, Wacław Budzyński, Bogdan Chełmicki, Juliusz Dudziński, Jan Freyman Kukliński, Wiesław Lenkiewicz, Michał Łazarski, Zbigniew Madeyski. Kazimierz Mirski, Włodzimierz Szczepański, Tadeusz de Thun — J. Majchrowski, *Silni, zwarci, gotowi. Myśl polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*, Warszawa 1985, s. 182–183). Hoppe pełnił funkcję sekretarza Sejmu — Sprawozdanie stenograficzne z 1 posiedzenia Sejmu z 4 i 5 X 1935 r., łam 27–28.

<sup>5</sup> Zob. J. Hoppe, *Wspomnienia, przyczynki, refleksje*, s. 180–190.

<sup>6</sup> Do koła parlamentarnego Obozu nie wstąpił Zbigniew Madeyski — J. Bardach, *Grupa „Jutra Pracy” a idea konsolidacji narodowej w latach 1935–1939*, „Acta Universtatis Wratislaviensis. Historia” 36, 1981, s. 40–41.

Pracy”, początkowo względnie harmonijna, stopniowo napotykała rosnące trudności. W grupie „Jutra Pracy” istotne i silnie artykułowane były poglądy nacjonalistyczne i antyżydowskie z wyraźnie zauważalnym rysem totalitarnym<sup>7</sup>. W swym radykalizmie członkowie grupy, niebędący raczej karierowiczami, nie uwzględniali układów personalnych i kalkulacji politycznych<sup>8</sup>. Kłopotliwe dla kierownictwa OZN były związane z tym powtarzające się na łamach „Jutra Pracy” ataki na poszczególnych ministrów, posądzanych o liberalizm<sup>9</sup>. Wpływ na postawę członków grupy „Jutra Pracy” miało również ustąpienie ze stanowiska szefa Obozu sympatyzującego z nimi płk Koca, którego zastąpił gen. Stanisław Skwarczyński<sup>10</sup>. W funkcji szefa sztabu Obozu płk Kowalewskiego zastąpił płk Zygmunt Wenda, zdecydowany zwolennik totalitaryzmu<sup>11</sup>. Nie można również zapominać o silnych związkach grupy „Jutra Pracy” z Walerym Sławkiem, przez co środowisko to mogło być traktowane za wtyczkę odsuniętego na boczny tor byłego premiera<sup>12</sup>. Kulminacją tych tarć była publikacja w „Jutrze Pracy” trzech artykułów: *Opinia o Sejmie* Jana Hoppego, *Dywersja* naprawy Wacława Budzyńskiego i *Ojczyzna nasza na co dzień* Włodzimierza Szczepańskiego, które kierownictwo Obozu uznało za nielojalne i w konsekwencji gen. Skwarczyński wykluczył

<sup>7</sup> Szeroko o ideologicznym aspekcie publicystyki członków grupy — *ibidem*, s. 41–57. Zob. też: A. Meller, T. Sikorski, P. Tomaszewski, *Nacjonalista legionowy. Publicystyka polityczna Jana Hoppego do 1939 roku*, Biała Podlaska 2014, s. 25–43; J. Faryś, *Piłsudski i piłsudczycy. Z dziejów koncepcji polityczno-ustrojowej (1918–1939)*, Szczecin 1991, s. 180–186. W swoim gruntownym opracowaniu dotyczącym Obozu Zjednoczenia Narodowego Jacek Majchrowski podkreślił jednak, że o ile w wypowiedziach członków grupy nie było to zauważalne, to w ich działalności praktycznej da się odnaleźć przykłady wskazujące na demokratyzację tego środowiska. Jako przykład autor podał interwencje poselskie w sprawie aresztowanych w okresie trwania strajku chłopskiego działaczy chłopskich — J. Majchrowski, *Silni, zwarci, gotowi...*, s. 190. Tomasz Sikorski w analizie dotyczącej założeń nacjonalizmu w publicystyce członków grupy wskazał, że w reprezentowanej przez to środowisko idei nacjonalizmu państwowego „znalazły się zarówno elementy »nacjonalizmu żołnierskiego«, jak i tradycjonalizmu katolickiego, syndykalistyczne motywy zaczerpnięte z faszyzmu włoskiego, jak i mit robotnika bliski E. Jüngerowi i jego zwolennikom” — T. Sikorski, „*Narodowi piłsudczycy*”. *Nacjonalizm państwowy w ujęciu grupy „Jutra Pracy” (1931–1939)*, [w:] *Polska bez Marszałka: dylematy piłsudczyków po 1935 roku*, red. M. Wołos, K. Kania, Toruń 2008, s. 187. Janusz Faryś, przy wyraźnym podkreśleniu nacjonalizmu i antyżydowskich poglądów grupy, wskazał jednocześnie, że w porównaniu do niemal otwarcie totalitarnego środowiska skupionego wokół tygodnika „Zacznij”, chciała władzę totalitarną, jeśli była konieczna, „zespolic z oddolną inicjatywą społeczną, z zachowaniem praworządności opartej na konstytucji i zdolnej do kontroli reprezentacji parlamentarnej” — J. Faryś, *Piłsudski i piłsudczycy...*, s. 186.

<sup>8</sup> J. Majchrowski, *Silni, zwarci, gotowi...*, s. 189.

<sup>9</sup> J. Bardach, *Grupa „Jutra Pracy” a idea konsolidacji narodowej...*, s. 50.

<sup>10</sup> Płk Koc wielokrotnie powierzał Hoppemu wykonywanie funkcji szefa Obozu — J. Hoppe, *Wspomnienia, przyczynki, refleksje*, s. 191.

<sup>11</sup> Myśl polityczna Zygmunta Wendy była tematem artykułu autora, opublikowanego w 2016 roku — K. Andrzejczak, *Zygmunt Wenda — zarys myśli politycznej*, „*Polish Journal of Political Science*” 2, 2016, nr 4, s. 31–53.

<sup>12</sup> J. Majchrowski, *Silni, zwarci, gotowi...*, s. 192–193.

z koła poselskiego i OZN Wacława Budzyńskiego. W odpowiedzi z „Ozonu” wystąpił Jan Hoppe i pozostali posłowie „Jutra Pracy”, jak również inni członkowie solidaryzujący się z nimi<sup>13</sup>.

W tych okolicznościach w dniu 7 maja 1938 roku szef sztabu Obozu, płk Wenda, wystosował do przewodniczącego okręgu łódzkiego OZN poufne pismo, w którym odniesiono się do zarzutów sformułowanych przez środowisko „Jutra Pracy” i wskazano działania, jakie powinny zostać podjęte w tej sytuacji przez kierownictwo okręgu. Zaznaczonym na wstępie powodem wystosowania omawianego pisma była możliwość wszczęcia przez byłych parlamentarzystów „Ozonu” akcji wymierzonej w tę organizację. Z tego powodu polecono uważną obserwację wszelkiej aktywności Wacława Budzyńskiego, który otrzymał mandat poselski z powiatów sieradzkiego i łaskiego. Ewentualne działania posła miały spotkać się ze zdecydowaną reakcją Obozu; zaproponowano przede wszystkim organizację zebrań członków OZN, ewentualnie zgromadzeń publicznych w miejscowościach, w których odnotowano aktywność parlamentarzysty. W piśmie poproszono również o możliwie najszybsze przesłanie do centrali „Ozonu” oceny nastrojów panujących w terenie w kontekście wystąpień z OZN wraz z wnioskami i propozycjami dotyczącymi zakresu i charakteru ewentualnej akcji, biorąc pod uwagę stosunki miejscowe<sup>14</sup>.

Odpowiedź na zarzuty grupy „Jutra Pracy” przyjęła formę notatki dołączonej do pisma przewodniego. Odniesiono się w niej do jej oświadczenia po wystąpieniu z Obozu, jak również do ogłoszonego w prasie przemówienia byłego premiera, wówczas senatora, Leona Kozłowskiego, wygłoszonego na posiedzeniu koła parlamentarnego OZN<sup>15</sup>. Podkreślono, że „Ozon” cieszy się niesłabnącym poparciem Naczelnego Wodza i usprawiedliwienie wystąpienia z niego wiernością idei konsolidacyjnej i wskazaniom Śmigłego Rydza jest naruszeniem jego powagi i autorytetu. Zaznaczono, odwołując się do słów gen. Skwarczyńskiego, że wbrew twierdzeniom grupy „Jutra Pracy” Obóz nie zboczył z kierunku wyznaczonego przez *Deklarację*, co więcej — tak naprawdę uczyniły to osoby występujące z „Ozonu”. Jako przykład przytoczono wypowiedź Wacława Budzyńskiego dotyczącą swobód politycznych. Wskazano, że polemika tygodnika *Jutro Pracy z Gazetą Polską* nie miała charakteru ideologicznego, lecz personalny, sprowadzała się bowiem do ataków osobistych na redaktora naczelnego

<sup>13</sup> *Ibidem*, s. 192.

<sup>14</sup> Archiwum Akt Nowych, Obóz Zjednoczenia Narodowego, sygn. 89, k. 4. W Archiwum Akt Nowych nie zachowała się odpowiedź przewodniczącego okręgu na pismo szefa sztabu OZN.

<sup>15</sup> Treść oświadczenia: „Jutro Pracy”, 8.05.1938, nr 20, s. 1. W przerwany przez pozostałych uczestników zgromadzenia klubu parlamentarnego OZN przemówieniu, którego pełną treść był premier przekazał obecnym na posiedzeniu dziennikarzom, Leon Kozłowski zarzucił Obozowi odejście od linii ideologicznej, a jego członkom klientelizm polityczny, ich jedyną rolą było bowiem „oklaskiwanie ministrów i wysyłanie depeesz hołdowniczych”. Omówienie wystąpienia Kozłowskiego: „Republika”, 1.05.1938, nr 118, s. 1.

Bogusława Miedzińskiego. Podkreślono, że działalność ministra rolnictwa i reform rolnych Juliana Poniatowskiego jest całkowicie zgodna z *Deklaracją*. Na końcu zaznaczono, że Obóz nie tylko nie ulega wpływom masonerii, ale ją bardzo konsekwentnie zwalcza i wbrew twierdzeniom członków grupy „Jutra Pracy” „Gazeta Polska” kwestie działalności wolnomularstwa wielokrotnie omawiała<sup>16</sup>.

Fakt skierowania przez szefa sztabu OZN pisma tej treści do przewodniczących okręgów Obozu<sup>17</sup> świadczy o tym, że kierownictwo „Ozonu” było świadome braku spójności organizacji i istnienia sporów wewnętrznych, które nie ograniczały się wyłącznie do reprezentacji parlamentarnej. Z treści dokumentu wyraźnie wynika, że spójność organizacji jej liderzy chcieli osiągnąć poprzez wdrażanie środków dyscyplinujących i wzmożenie działań propagandowych, nakierowanych bardziej na dyskredytację oponentów politycznych niż promowanie własnego programu, czyli mających generalnie charakter reaktywny.

Nie ulega wątpliwości, że ambicją części prominentnych działaczy OZN, w tym Wendy, było zbudowanie silnie scentralizowanej monopartii<sup>18</sup>. Musiało się to spotkać ze sprzeciwem zarówno tych piłsudczyków, którzy nie akceptowali kierunku ewolucji ideologicznej obozu rządzącego, jak również tych, którzy, generalnie akceptując obrany kierunek, kwestionowali kompetencje realizatorów. Kwestią dyskusyjną jest, do której grupy należy zaliczyć środowisko skupione wokół tygodnika „Jutra Pracy”<sup>19</sup>. Wydaje się, że ich wystąpienie z OZN nie miało wyłącznie charakteru personalnego i przynajmniej część jej członków była zwolennikami utrzymania swobód demokratycznych w zakresie ograniczonym przepisami ówczesnie obowiązującej konstytucji<sup>20</sup>. Niezależnie od przyczyn ich opozycji, sam fakt jej zaistnienia i reakcja kierownictwa Obozu pokazują jednoznacznie, że jednolitość OZN miała wyłącznie charakter fasadowy.

<sup>16</sup> Archiwum Akt Nowych, Obóz Zjednoczenia Narodowego, sygn. 89, k. 5–7.

<sup>17</sup> Mimo że w Archiwum Akt Nowych zachował się jedynie egzemplarz przeznaczony dla przewodniczącego okręgu łódzkiego OZN, należy domniemywać, że pismo tej treści trafiło do przewodniczących tych okręgów „Ozonu”, z obszarów których sprawowali swój mandat parlamentarzysty, którzy wówczas wystąpili z Obozu.

<sup>18</sup> W sporządzanych w czasie internowania w Rumunii wspomnieniach Wenda stwierdził wprost: „Jedyny zarzut, który inni przeciwnicy mogą postawić, to że nie zrobił [Śmigły-Rydz — K.A.] rewolucji, że nie zabrał władzy całkowitej w swoje ręce”. Z. Wenda, *Z marszałkiem Śmigłym. Wspomnienia*, cz. 1, „Zeszyty Historyczne” 1991, z. 98, s. 186. Według Marka Kornata w środowisku skupionym wokół marszałka Edwarda Rydza Śmigłego poglądy totalitarne były widoczne, zob. M. Kornat, *Teoria „rewolucji antyliberalnej”*. *W kręgu interpretacji totalizmu w polskiej myśli politycznej (1918–1939)*, „Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi” 33, 2011, s. 202.

<sup>19</sup> Zob. J. Bardach, *Grupa „Jutra Pracy” a idea konsolidacji narodowej...*, s. 58; J. Majchrowski, *Silni, zwarci, gotowi...*, s. 193.

<sup>20</sup> W notatce dołączonej do pisma szef sztabu OZN wskazał na konferencję prasową grupy „Jutra Pracy” z 6 maja 1938 r., w czasie której Wacław Budzyński stwierdził, że członkowie grupy są zdecydowanymi zwolennikami wolności politycznych i to było powodem ich wystąpienia z Obozu. Archiwum Akt Nowych, Obóz Zjednoczenia Narodowego, sygn. 89, k. 6.

## Bibliografia

### Materiały archiwalne, prasa

Archiwum Akt Nowych, Zespół OZN.

*Deklaracja ideowo-polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*, Obóz Zjednoczenia Narodowego Oddział Propagandy, Druk. Dom Prasy 1938.

„Jutro Pracy”, 8.05.1938, nr 20, s. 1.

„Republika”, 1.05.1938, nr 118, s. 1.

Sprawozdanie stenograficzne z pierwszego posiedzenia Sejmu z 4. i 5.10.1935.

### Monografie i artykuły naukowe

Andrzejczak K., *Zygmunt Wenda – zarys myśli politycznej*, „Polish Journal of Political Science” 2, 2016, nr 4, s. 31–53.

Bardach J., *Grupa „Jutra Pracy” a idea konsolidacji narodowej w latach 1935–1939*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia” 36, 1981, s. 39–58.

Faryś J., *Piłsudski i piłsudczycy. Z dziejów koncepcji polityczno-ustrojowej (1918–1939)*, Szczecin 1991.

Kornat M., *Teoria „rewolucji antyliberalnej”. W kregu interpretacji totalizmu w polskiej myśli politycznej (1918–1939)*, „Studia nad Faszyzmem i Zbrodniami Hitlerowskimi” 33, 2011, s. 191–207.

Majchrowski J., *Silni, zwarci, gotowi. Myśl polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego*, Warszawa 1985.

Meller A., Sikorski T., Tomaszewski P., *Nacjonalista legionowy. Publicystyka polityczna Jana Hoppego do 1939 roku*, Biała Podlaska 2014.

Sikorski T., *„Narodowi piłsudczycy”. Nacjonalizm państwowy w ujęciu grupy „Jutro Pracy” (1931–1939)*, [w:] *Polska bez Marszałka. Dylematy piłsudczyków po 1935 roku*, red. M. Wołos, K. Kania, Toruń 2008, s. 163–188.

### Wspomnienia

Hoppe J., *Wspomnienia, przyczynki, refleksje*, Londyn 1972.

Wenda Z., *Z marszałkiem Śmigłym. Wspomnienia, cz. 1*, [w:] „Zeszyty Historyczne” 1991, z. 98, s. 167–192.

Obóz Zjednoczenia Narodowego

Warszawa, dn. 7 maja 1938 r.

CENTRALA

POUFNE

Nr...../38

Do

Pana Przewodniczącego Okręgu Łódzkiego  
Obozu Zjednoczenia Narodowego  
w Łodzi

W związku z wystąpieniem grupy posłów i senatorów z O.Z.N., zachodzi możliwość wszczęcia przez nich w terenie akcji, skierowanej przeciw Obozowi Zjednoczenia Narodowego.

Licząc się z tą możliwością proszę Pana o zwrócenie baczonej uwagi na sytuację w terenie, podległego Panu Okręgu, a zwłaszcza w powiatach sieradzkim i łaskim, z których otrzymał mandat poseł Budzyński Wacław, a który przestał być członkiem Obozu Zjednoczenia Narodowego.

W wypadku stwierdzenia choćby najdrobniejszych przejawów działalności wyżej wymienionego posła należy niezwłocznie powiadomić o tym centralę Obozu, oraz przedsięwziąć odpowiednią kontrakcję zmierzającą do sparaliżowania skutków szkodliwej z punktu widzenia zjednoczenia narodowego roboty dywersantów.

Kontrakcja taka nie mogłaby mieć jednak charakteru wyłącznie obronnego. Musiałaby być potraktowana szerzej. Należałoby uwzględnić w niej cele i działania O.Z.N., a moment obrony potraktować wyłącznie jako pewien fragment.

Ażeby akcja mogła być szybko i sprężysto przeprowadzona należy zawczasu przepracować jej charakter i sposób wykonania.

Najbardziej wskazanym byłoby zorganizowanie możliwie największej ilości dla członków O.Z.N. względnie zgromadzeń publicznych w tych wszystkich miejscowościach, gdzie przejawiała się akcja wyżej wymienionego posła.

Proszę Pana w terminie możliwie najszybszym nadesłać na moje ręce dokładną ocenę nastrojów panujących w terenie w związku z ostatnimi wystąpieniami z O.Z.N. oraz wnioski Pana co do potrzeby i sposobu przeprowadzenia ewentualnej akcji w terenie oraz charakteru jaki powinna ona nosić ze względu na lokalne właściwości tamtejszego terenu.

Gdyby ocena terenu wykazała, że akcja O.Z.N. jest konieczną, należy zwrócić się do Oddziału Propagandy O.Z.N. /Warszawa, Matejki 3/ o przesłanie odpowiednich materiałów.

Jednocześnie załącza się odpowiednią notatkę, która w syntetycznym skrócie uzasadnia bezpodstawność zarzutów, stawianych przez secesjonistów pod adresem O.Z.N. i jego Kierownictwu.

Notatka ta może być wykorzystana jako materiał informacyjny dla działaczy terenowych O.Z.N.

SZEF SZTABU

(podpis)

/Z. Wenda. płk. dyp./



NOTATKA

W ostatnich kilku dniach z Obozu Zjednoczenia Narodowego wystąpiła grupa posłów i senatorów, związana z tygodnikiem „Jutra Pracy”. Grupa ta ogłosiła oświadczenie, w którym usiłuje usprawiedliwić swoje postępowania i wyjaśnić motywy wystąpienia z Obozu. Do grupy tej przyłączył się sen. Leon Kozłowski, usiłując wygłosić na posiedzeniu Koła Parlamentarnego prowokacyjne przemówienie, które wśród zebranych spotkało się z należytą odprawą.

Zarówno w oświadczeniu grupy „Jutra Pracy”, jak i w ogłoszonym w prasie przemówieniu sen. Leona Kozłowskiego, znajduje się szereg zarzutów pod adresem O.Z.N., kłamliwość których jest w obliczu istotnej rzeczywistości zupełnie wyraźna i niepodlegająca żadnej dyskusji.

Naczelny Wódz, przeprowadziwszy w przemówieniu w dniu 24 maja 1936 r. głęboką analizę sytuacji w Polsce, wezwał naród polski do zjednoczenia, wskazując jednocześnie, iż hasłem, które powinno scementować społeczeństwo polskie, jest obrona kraju. W myśl tych wskazań i za wyraźnym poparciem Naczelnego Wodza powołany został do życia Obóz Zjednoczenia Narodowego. Niedawno jeszcze, bo w okresie konfliktu polsko-litewskiego Marszałek Edward Śmigły Rydz przyjmując delegację Koła Parlamentarnego O.Z.N., wezwał społeczeństwo do zwarcia szeregów na terenie Obozu. Świadczy to, iż O.Z.N. cieszy się w dalszym ciągu niesłabnącym poparciem Naczelnego Wodza, który stwierdził tym samym, że Obóz istotnie spełnia nałożone mu zadanie konsolidacji społeczeństwa. Usprawiedliwienie za tym wystąpienia z O.Z.N. wiernością dla idei konsolidacyjnej i dla wskazań Naczelnego Wodza jest wyraźnym nadużyciem powagi i autorytetu Marszałka Śmigłego Rydza.

Obóz Zjednoczenia Narodowego stoi twardo i zdecydowanie na płaszczyźnie deklaracji lutowej. Stwierdził to wyraźnie Szef Obozu, gen. St. Skwarczyński, w wywiadzie z dnia 26 kwietnia br., mówiąc: „Mogę tylko stwierdzić jasno, że w polityce obozu nie ma mowy o żadnym zwrocie na lewo; kierunek jej zakreślony jest przez deklarację ideowo-polityczną O.Z.N. z dnia 21.II.1937 r., od której na krok nawet ani na lewo, ani na prawo nie odstąpiliśmy i odstąpić nie zamierzamy”. Zarzut więc zbroczenia przez O.Z.N. z kierunku wytkniętego deklaracją lutową jest całkowicie głoszony.

Należałoby sądzić, że jeśli grupa „Jutra Pracy” zarzuca O.Z.N. odchylenie od deklaracji lutowej, to sama pozostaje jej wierna. Tym bardziej, iż oświadczenie jej kończy się słowami następującymi: „Wierząc głęboko w prawa zawarte w deklaracji płk. Koca zmuszeni jesteśmy do wystąpienia z Koła Parlamentarnego...”

Tymczasem w czasie konferencji prasowej zwołanej przez tę grupę w dniu 6 maja br. poseł Budzyński oświadczył, iż powodem rozstania się z O.Z.N. posłów i senatorów z pod znaku „Jutra Pracy” jest to, że są oni nieprzejednanymi zwolennikami swobód politycznych.

Słowem — grupa „Jutra Pracy” hołduje „ideowemu sobie-państwu”, któremu deklaracja lutowa przeciwstawia kategorycznie wysiłek zorganizowany jednomyślnie kierowany.

Gdyby Obóz istotnie zbroczył z wytkniętej mu drogi, polemika „Jutra Pracy” tygodnika reprezentującego poglądy grupy posłów i senatorów która wystąpiła z O.Z.N. — z Gazetą Polska, odzwierciedlającą, jako pismo oficjalne Obozu, przekonania jego Kierownictwa, miała by charakter ideologiczny. Tymczasem po dokładnym przestudiowaniu kolejnych numerów „Jutra Pracy” okaże się, że walka jego z Gazetą Polską ograniczała się wyłącznie do ataków czysto osobistych, skierowanych przeciwko redaktorowi naczelnemu Gazety Polskiej Bogusławowi Miedzińskiemu i niektórym działaczom O.Z.N.

Deklaracja ideowo-polityczna O.Z.N. mówi wyraźnie, że „zagadnienie wsi jest jednym z najważniejszych i najtrudniejszych zagadnień w Polsce. Zagadnienie to rozwiązać można drogą przebudowy ustroju rolnego oraz przez zastosowanie całego szeregu środków. Ten, kto zna życie



na wsi, kto zetknął się z wzmocnionym tempem parcelacji i komasacji, z wysiłkami, kierowanymi troską o podniesienie kulturalne i organizacyjne chłopów — stwierdzić musi, że niema żadnej rozbieżności między polityką rolną min. Poniatowskiego, a deklaracją lutową. Minister Poniatowski, mimo sprzeciwów sfer konserwatywno-ziemiańskich, realizuje konsekwentnie postulaty deklaracji O.Z.N. na odcinku wiejskim. Dlatego depesza zjazdu działaczy wiejskich O.Z.N. na Śląsku do min. Poniatowskiego jest całkowicie uzasadnioną.

O.Z.N. został powołany do konsolidacji społeczeństwa polskiego dla zwiększenia przede wszystkim wartości obronnych. Celem ostatecznym Obozu jest potęga i mocarstwowość Polski. Czyż Obóz, mając tak szczytne cele, może ulegać wpływom zakapturzonych mafij, które, choćby ze względu na swój zakonspirowany charakter, są elementem rozkładowym? Zresztą Szefostwo Obozu i Rada Naczelna, składające się z ludzi, którzy życiem całym dowiedli gorącego patriotyzmu i miłości Ojczyzny, są najlepszą gwarancją że działalność O.Z.N. będzie zawsze dyktowana troską o realizację celów, zakreślonych deklaracją lutową. Obóz nie tylko nie ulega wpływom mafijnym, ale je na każdym kroku zwalcza. Organy prasowe Obozu niejednokrotnie na swoich łamach omawiały szkodliwą działalność organizacji zakonspirowanych. Toteż zarzut, iż Gazeta Polska przemilczała sprawę masonerii, jest zwyczajnym fałszem.